

Likabehandlingsplan Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Mor Annas förskola

Läsår 2016/2017

Grunduppgifter	3
Utvärdering.....	5
Främjande insatser.....	6
Kartläggning	7
Förebyggande åtgärder	8
Rutiner för akuta situationer.....	11
Begrepp	12
Diskrimineringsgrunder.....	14

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskola, barn 1-5 år.

Ansvariga för planen

Ansvarig för planen och att den upprättas är förskolechef på förskolan. Tillsammans med personalen skapas den nya planen varje år.

Vår vision

Alla barn är välkomna till vår förskola. Vi accepterar olikheter och ser det som en tillgång för utveckling. Konflikter är en naturlig del av mänskligt samspel som får oss att växa som individer. På vår förskola tolererar vi inga former av kränkande behandling. Det barn eller den vuxne som upplever att den blivit kränkt ska tas på allvar. Utgångspunkt är den kränktes upplevelse. Alla har rätt till en trygg arbetsmiljö. Barn som vuxen ska respektera varandras olikheter. Barnen ska alltid känna att de kan prata med de vuxna när de känner oro. Föräldrar är skyldiga att kontakta personal, eller förskolechef om man känner oro för eller får kännedom om att någon blir utsatt. Personalen på förskolan är skyldig att ingripa och följa upp när någon blivit kränkt samt i vissa fall kontakta sociala myndigheter.

Planen gäller från

2016-10-31

Planen gäller till

2017-10-31

Barnens delaktighet

Vi arbetar för att skapa trygga relationer med varje barn på vår förskola. På så sätt önskar vi se vardagen utifrån barnets perspektiv och därigenom sätta in de resurser som behövs för varje barn. Genom att göra observationer och föra samtal med barnen får vi en bild av barnets uppfattning om sin situation i förskolan.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Planen presenteras vid höstens skolrådsmöte samt läggs ut på hemsidan och unikum. Genom utvecklingssamtalen och i det vardagliga mötet med föräldrarna har vi en dialog där vi får deras bild av hur barnet har det i förskolan. Genom kommunens gemensamma enkät till vårdnadshavare i förskolan får vi också en bild av hur de vuxna upplever barnets situation. Utifrån detta resultat kan vi sedan arbeta vidare för att utveckla vår plan.

Personalens delaktighet

Ny plan skrivs varje höst då den befintliga planen går igenom tillsammans med personal på APT – arbetsplatsträffar, samt i lagledargruppen och underlag för den nya tas fram. För att få en gemensam kartläggning att arbeta vidare med har vi tagit fram likartade metoder för att kunna se hur barnets tillvaro är i just vår förskola. Vid personalens avdelningsmöten diskuteras barnens situation kontinuerligt för att på så sätt hålla planen levande i verksamheten.

Förankring av planen

Vi presenterar ny plan vid höstens skolrådsmöte samt tar upp den vid behov på utvecklingssamtalen. När det gäller barnen så förs samtal gällande jämställdhet och allas lika värde. Vi har genom vår genuspedagog ett målmedvetet arbete med genus på hela förskolan där detta ämne ständigt är en del i vardagen med barnen.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Lagledarna på varje avdelning tillsammans med förskolechef går igenom de olika delarna i planen och tittar på vad som fungerat och vad som behöver ändras på.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Förskolechef samt delar av personalgruppen har tillsammans utvärderat fjolårets plan. Barnen har involverats på olika sätt beroende på ålder. De äldre barnen kan vi samtala med när det gäller var de känner sig trygga/otrygga m.m. och genom dessa samtal kan vi också se vilka förändringar vi behöver göra i den nya planen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi har tittat på de mål vi satt upp för fjolårets plan samt hur åtgärder som vidtagits har fungerat i relation till de mål vi satt upp. Vi har också genom resultat av enkäten kunnat se hur föräldrarna upplevt situationen/vardagen på förskolan och vad de upplever när det gäller sitt barns trygghet.

Årets plan ska utvärderas på studiedagen i juni 2017.

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Genom att stegvis gå igenom planen och se över de åtgärder vi vidtagit under året kan vi också se över vad som fungerat och inte och därmed skapa nya förutsättningar för kommande plan. En del i denna utvärdering är också samtal med barnen gällande trygghet på förskolan.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Förskolechef

Främjande insatser

Namn

Främjande

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Ålder

Mål och uppföljning

Vi vill belysa olikheter och allas lika värde samt respekt för den enskilda individen. Vi vill arbeta för att ge flickor och pojkar lika stort utrymme.

Material som vi kan använda oss av är Rädda barnens broschyr Stopp min kropp.

Insats

Vi kan t.ex. belysa mångfalden genom att - läsa sagor som handlar om värderingsgrundsfrågor - arbeta med barnkonventionen -använda empatidockan samt genom att föra kontinuerliga samtal med barnen.

Ansvarig

Personalen på varje avdelning ansvarar för att aktiviteterna genomförs tillsammans med barnen. Förskolechef ansvarar ytterst för att arbetet genomförs.

Datum när det ska vara klart

Juni 2017

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

I kartläggningsarbetet har personal och delar av barngruppen deltagit. Genom att samtala med barnen om var de känner sig trygga respektive otrygga på förskolan, samt genomgång av miljön på förskolan har barnen fått möjlighet tillsammans med personalen att ge uttryck för platser där de inte känner sig lika trygga som på övriga ställen på förskolan.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling och Kön

Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Barnen har främst involverats i kartläggningen genom att samtala med barnen och på så sätt få en bild av hur de upplever sin vardag i förskolan utifrån ett trygghetsperspektiv.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Genom att föra samtal med barnen kontinuerligt har personalen kunnat ta fram exempel på utsatta platser m.m. som vi sedan kan titta extra på och hitta strategier för, allt för att undvika att dessa platser förblir otrygga.

Resultat och analys

Med tanke på att det varje höst skapas en ny barngrupp i någon form har vi inte riktigt kunnat se ett resultat som helt går att mäta då nya planen skrivs. Det vi ser generellt är att barnen väljer oftast vissa ställen/platser att leka på där de känner sig trygga. Vi har kommit fram till att vi har platser, speciellt på gården där barn har möjlighet att "gömma" sig och leka ostört en stund. Vid dessa ställen händer det ibland att barn kan bli utsatta av andra barn. För att undvika detta beteende så arbetar vi medvetet med att personalen rör sig konsekvent på hela gården och alltså finns där barnen finns i ännu större utsträckning än tidigare.

Förebyggande åtgärder

Namn

Jag- och gruppstärkande lekar.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Verksamheten ska präglas av omsorg om individen och syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Barns behov av att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor med andra ska stödjas. Vi vuxna inom förskolan vet och verkar utifrån att små barn inte alltid förstår sitt eget agerande och att deras inlevelse i andras känslor är begränsade. Därför är det viktigt att vi vuxna utgår ifrån att lägga grunden till att stärka sin egen identitet, självkänsla, självkänedom och självförtroende. Med vetskap om detta kommer vi att arbeta aktivt för att undvika kränkningar. Barnen ska stärkas i sin självuppfattning genom att vi arbetar med allas lika värde, att alla är unika. Vi vill visa barnen att det är viktigt att vi får vara olika och respektera varandras olika åsikter o.s.v. Typer av återkommande kränkningar som förekommer är: barn som systematiskt utesluts i leken. Barn som inte blir sedda. Barn som är utåtagerande fysiskt. Verbala kränkningar.

Åtgärd

- Vi arbetar utifrån en gemensam värdegrund: trygghet - respekt - ansvar - ärlighet - gemenskap. - Temperaturmätare: t.ex. Sociogram, observationer, enkäter och utvecklingssamtal. - Vuxnas uppmärksamhet: vem blir inte vald? Vem har ingen att leka med o.s.v. - Jagstärkande lekar - positiv förstärkning. - För att skapa trygghet arbetar vi med en tydlig struktur på dagen. - Lära barnen konfliktlösning, genom att ta vara på situationer där man som vuxen kan ge goda exempel på hur en konflikt kan lösas för att gå vidare. - Vår målsättning är att vuxna finns där barnen finns genom att vara närvarande i leken bl.a. - Dela barnen i mindre grupper. - Arbeta med att skapa en god föräldrakontakt. - Vuxna som cirkulerar mycket ute på gården och speciellt vid våra utsatta platser. - Bokläsning, sånger, lekar och rollspel som visar på allas lika värde och betydelsen av att vara unik och värdefull.

Motivera åtgärd

De olika åtgärderna ingår i vårt arbete på olika sätt och i olika situationer. Vuxnas närvaro t.ex. är en oerhört stor del i att barnen känner en trygghet på förskolan. Finns närvarande vuxna i barns lek (i närheten) kan också personalen vara med och förebygga samt undvika att svåra situationer uppstår. Det är viktigt att barnen lär sig handskas med sina konflikter själva till viss del, men det krävs också en vuxen många gånger som kan hjälpa barnen att hantera sina konflikter.

Ansvarig

Arbetslagen ansvarar för den operativa/dagliga verksamheten och förskolechef följer upp på APT samt studiedagar.

Datum när det ska vara klart

Arbete som pågår hela året. Avstämning vid APT-möten kontinuerligt.

Namn

Vuxenmiljön.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

En röd tråd vid överlämning mellan personal med tydlig beskrivning av barnets välbefinnande. Arbetsplatsträffar. Föräldramöten med samtal och diskussioner om föräldrarnas roll. Kartläggning av upprepade kränkningar.

Åtgärd

En rak kommunikation mellan personal för att kunna följa upp barnets vardag och presentera för föräldrarna. En stående punkt på APT i mindre grupper där olika dilemman tas upp. Viktigt att följa samtliga steg i planen vid kränkningar för att åtgärder ska kunna följas upp.

Motivera åtgärd

Åtgärderna leder till att verksamheten följs upp och att vi kan arbeta vidare utifrån de slutsatser vi drar av händelsen.

Ansvarig

Personalgrupp samt förskolechef.

Datum när det ska vara klart

Kontinuerligt pågående under innevarande år.

Namn

Utsatta platser/situationer på förskolan.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, Kön, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning och Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

- ute (vid klätterträdet, elskåpet, vid buskagen, vid cykelstället) - inne i förrådet - på toaletterna - vid tvättställen - alla utrymmen där man kan stänga in sig

Åtgärd

Platser där vi ser att barnen kan bli utsatta mer frekvent än vid andra ställen kräver aktiva vuxna som vet var de ska cirkulera. Närvarande vuxna är ett måste för att undvika onödiga konflikter och kränkningar bland barnen.

Motivera åtgärd

Åtgärderna ovan ger en större trygghet bland barnen på förskolan och då skapas också en vi-känsla i barngruppen som är viktig för framtiden.

Ansvarig

Arbetslagen

Datum när det ska vara klart

Ett pågående arbete över hela läsåret.

Rutiner för akuta situationer

Policy

På vår förskola arbetar vi aktivt med allas lika värde. Detta gör vi bl.a. genom att systematiskt arbeta med att pojkar och flickor ska få samma utrymme, barns olikheter tillvaratas och vi arbetar kontinuerligt med känslor där barnen får möjlighet att uttrycka hur det känns att vara glad, ledsen, arg o.s.v. Barnkonventionens material är också ett exempel på att arbeta förebyggande med jämställdhet i förskolan.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Genom att arbeta förebyggande med jämställdhetsperspektivet är vårt mål att också upptäcka kränkningar i tid för att kunna vända situationen. Exempel på detta nämns tidigare i planen.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Avdelning Ior, tel. 0303-371141, e-post: lor@ale.se avdelning Tiger, tel. 0303-371139, e-post: Tiger@ale.se avdelning Nasse, tel. 0303-371137, e-post: Nasse@ale.se avdelning Nalle Puh, tel. 0303-371138, e-post: NallePuh@ale.se

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Vad gör jag som vuxen om jag upptäcker diskriminering, eller annan kränkande behandling? Akuta åtgärder: - samtal med den kränkte - samtal med den som kränker. Samtalet ska leda till att den som kränker får en förståelse för hur den kränkte upplever situationen, samt förstå allvaret och därmed upphör med kränkningen. - berörd personal informeras. - förskolechef informeras. - anteckning/dokumentation görs över händelsen.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

- Arbetslaget ska ha ett öppet förhållningssätt så att kollegorna i arbetslaget påminner varandra om en kollega kränker ett barn. - Förskolechef informeras, utreder och åtgärdar ärendet. - Förskolechefen följer upp ärendet genom att föra samtal med den personal som kränkt barnet. - Verksamhetschefen informeras.

Rutiner för uppföljning

Vi följer ovannämnda plan och följer upp enligt denna.

Rutiner för dokumentation

Den dokumentation som förs ligger på olika plan. Personalen dokumenterar uppkomna situationer för att kunna använda vid upprepade kränkningar. Förskolechef dokumenterar efter de olika steg som ingår i vår strategi/handlingsplan.

Ansvarsförhållande

Personalgruppen är ansvariga för det löpande arbetet och att det följs upp. När förskolechef kontaktas tas ansvaret över till chef och aktuella åtgärder vidtas.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Myndigheten för delaktighets beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personalen har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]